

ДО ПИТАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Сфера соціального захисту завжди була ключовим аспектом формування та реалізації соціальної політики України. Гарантоване статтею 46 Конституції України право на соціальний захист наголошує, що Україна є соціальною державою, діяльність якої спрямована на забезпечення права громадян на соціальний захист. Це право включає забезпечення у разі втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття, старості та інших випадках, передбачених законом. Повномасштабне вторгнення в Україну стало викликом для усіх напрямків державної політики, у тому числі і соціальної політики, яка спрямована на підтримку малозабезпечених та соціально вразливих категорій населення. У зв'язку з веденням активних бойових дій та запровадженням воєнного стану на всій території України було внесено ряд змін у систему законодавства у сфері соціального забезпечення військовослужбовців та ветеранів війни, які мають значний вплив на зміст та обсяг їх правового статусу. Взагалі трансформація системи соціального забезпечення ветеранів війни в Україні передбачає комплекс заходів, спрямованих на поліпшення соціального захисту та їх матеріального становища. Це включає в себе перегляд законодавства, впровадження нових соціальних послуг, розвиток системи надання пільг та адаптацію ветеранів до цивільного життя. Проведене дослідження державної ветеранської політики щодо захисту основних конституційних прав громадян, що мають статус ветеранів війни дає змогу стверджувати, що є декілька варіантів для розвитку державних систем соціального захисту ветеранів війни, пріоритетними напрямками яких мають бути: а) впровадження спеціального законодавства; б) забезпечення дієвості спеціального державного органу; в) створення цифрової платформи для ветеранів війни; г) перегляд та удосконалення всіх механізмів, що полегшують доступ ветеранів війни до соціальних благ. Актуальність наукового дослідження зумовлено стрімким збільшенням кількості ветеранів та ветеранок війни в Україні та в необхідності забезпечення їх гідними умовами життя.

Ключові слова: соціальне забезпечення, соціальний захист, верховенство права, воєнний стан, військовослужбовець, ветеран війни, соціальні гарантії, гідні умови.

Постановка проблеми. Військові конфлікти мають значний вплив на суспільство, економіку та політику держави, виступаючи каталізатором глибоких трансформацій майже у всіх суспільних сферах. У сучасних умовах особливий інтерес викликає вплив військових конфліктів на внутрішню політику держави, яка стосується соціального захисту населення. Зокрема, в умовах повномасштабного збройного конфлікту держава має посилювати соціальний захист для підтримки осіб, які брали участь у захисті Батьківщини та ціною власного життя і здоров'я боронили суверенітет і територіальну цілісність України. Соціальний захист такої категорії осіб має характеризуватися адаптованою до сучасних реалій системою нормативно-правових актів та інклюзивними механізмами державного регулювання. Але в умовах коли держава потерпає від еконо-

мічних наслідків війни, таких як: перерозподіл ресурсів на користь військових потреб, руйнування економічної інфраструктури, зниження виробничих потужностей, втрати людського капіталу та тяжкий фінансовий стан держави, сприяти подальшому розвитку інститутів соціальної держави стає дедалі важче. Тож аналіз трансформації системи соціального захисту ветеранів війни дозволить виявити систему підходів щодо організації таких суспільних відносин.

Стан дослідження. В науковій літературі питання соціального забезпечення вразливої категорії населення, являються предметом дослідження багатьох українських науковців, зокрема: Н. Болотіної, Н. Вапнярчук, М. Васильєва, В. Кохан, П. Рабіновича, А. Сидоренко, Н. Статівки, А. О. Назаренка, Ю. Кривенко та інші.

Метою дослідження є проведення аналізу категорії «трансформація соціального захисту», дослідження запроваджених в умовах воєнного стану особливостей соціального захисту для категорії громадян з особливим статусом – ветерани війни, а також визначення проблемних аспектів їх правового статусу як суб'єктів соціального захисту.

Виклад основного матеріалу. Основний закон визначає, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього українського народу. З огляду на те, що захист України є обов'язком громадян України то держава має забезпечувати гідний рівень життя громадян України, які не тільки перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, але й таких хто отримав спеціальне звання – ветерана війни, у зв'язку із виконанням військового обов'язку. Соціальний захист ветеранів війни є різновидом загального соціального захисту населення, що є одним із основних напрямів соціальної політики держави. Як встановлює закон, соціальний захист ветеранів війни – це функція держави, яка спрямована на встановлення системи правових і соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав та задоволення матеріальних і духовних потреб, статусу в суспільстві та підтримання соціальної стабільності у військовому середовищі. Забезпечення соціальних прав, що надає держава, з урахуванням особливостей їх діяльності та правового статусу, враховуючи особливий характер їх служби є важливим завданням для становлення високорозвиненої соціальної держави [1].

У своїх дослідженнях Холодницький А. М. виділяє такі групи проблем в системі соціального захисту: «недосконалість нормативно-правової бази щодо реформування системи соціального захисту населення; підвищення адресності соціальної допомоги; відсутність взаємоузгодження різних програм соціальної допомоги; складність переходу до єдиної системи грошових трансфертів у рамках мультипрограмної системи соціального захисту населення» [2]. З огляду на наведені проблеми у системі соціального захисту населення в нашій державі, можна зазначити, що й у реалізації державної соціальної політики щодо здійснення соціального захисту та дотримання соціальних гарантій ветеранів війни наявні схожі проблеми.

Досліджуючи систему нормативно-правових актів у сфері здійснення соціального захисту ветеранів війни в Україні, можна зробити висновок, що регулювання соціального захисту такої категорії осіб буде ефективним виключно в тому випадку, коли буде забезпечено оптимізовану та зрозумілу правову регламентацію регулювання таких суспільних від-

носин та їх відповідне нормативно-правове та законодавче закріплення. Особливе місце у цій системі приділяється міжнародним актам, так як на сьогодні більшість із досліджених актів українського законодавства не повністю враховують нинішній рівень життя і затрат, на протигагу зарубіжним країнам, де цьому питанню приділяється велика увага. Крім того, не враховані економічні можливості держави, доцільність та якість соціального забезпечення. Як результат – велика кількість пілг і соціальних виплат, не підкріплених фінансовою спроможністю держави. Очевидною також є недостатня адресність та ефективність використання соціальних коштів, відсутність пріоритизації соціальних видатків, що розпорошує ресурси та не дозволяє вирішити існуючі проблеми бенефіціарів. Це становить загрозу соціально-економічній стабільності держави та не сприяє формуванню і реалізації ефективної державної політики соціального захисту [3].

Враховуючи, що законодавство в Україні складне й багаторівневе. Не є виключенням і сфера, що стосується прав ветеранок і ветеранів війни. На думку Конституційного Суду України, особи розраховують на стабільність та усталеність юридичного регулювання, тому часті та непередбачувані зміни законодавства перешкоджають ефективній реалізації ними прав і свобод, а також підривають довіру до органів державної влади, їх посадових і службових осіб (абзаци четвертий підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини Рішення Великої палати Конституційного Суду України від 22 травня 2018 року № 5-р/2018) [4].

У рішенні Великої палати Конституційного Суду України від 20 червня 2019 року № 6-р/2019 наголошено, що законні очікування є одним із проявів справедливості у праві й передбачають юридичну визначеність правового регулювання щодо суб'єктів права. В аспекті статті 8 Конституції України юридична визначеність означає несуперечливість такого регулювання та недопустимість його зміни з порушенням засадничих принципів права [5].

У контексті верховенства права юридична визначеність спрямована на забезпечення чіткості змісту норм права. Законні очікування – невід'ємна частина юридичної визначеності – виникають унаслідок законодавчої діяльності державного органу і полягають у тому, що якщо особа очікує досягнення певного результату, діючи відповідно до норм права, то має бути гарантований захист цих очікувань. Таким чином, Верховна Рада України, приймаючи закони, створює для суб'єктів правозастосування правові підстави бути впевненими в отриманні відповідних можливостей, а тому цих суб'єктів слід вважати такими, які мають законні очікування, що підлягають захисту. Такий захист означає недопущення того,

щоб органи державної влади зловживали повноваженнями під час прийняття рішень та вчинення відповідних дій. Тобто основний мотив захисту законних очікувань пов'язаний із наслідками дій органів державної влади

Соціальне забезпечення ветеранів війни є одним з ключових інструментів державної політики у сфері соціального захисту. В умовах повномасштабної війни кількість осіб зі статусом ветерана стрімко зростає, що зумовлює необхідність переосмислення, модернізації та системної трансформації підходів до надання допомоги, пільг та підтримки. Адже існуюча система, сформована в попередні десятиліття, не відповідає викликам сучасності, а тому потребує адаптації до нових соціально-економічних реалій. Адже існує складність побудови ефективної системи соціального захисту ветеранів війни у період дії воєнного стану на тих принципах та тих нормах законодавства, які приймалися та діяли в мирний час. Тобто унормування суспільних відносин, пов'язаних зі здійсненням, зокрема, соціальної політики, у зв'язку з прийняттям нових законів або внесенням змін до чинних органи державної влади мають надавати особам можливість адаптуватися до нової правової ситуації, щоб їх законні очікування були захищені.

Також в сучасних реаліях не має залишитись поза увагою і фізичний стан людей які були учасниками бойових дій і внаслідок чого отримали фізичні і психологічні вади, що зменшує їх затребуваність у суспільстві. Розуміння поняття та сутності соціального захисту ветеранів війни, як одного із важливих напрямків соціальної політики держави, яка має своїм спрямуванням створення умов для соціального захисту ветеранів війни, що визначається специфікою їх військової служби, виконує особливе завдання, яке полягає в наданні можливостей для нормальної життєдіяльності людини, має конкретну мету та ціль, у тому числі й відновлення фізичних і психологічних сил таких осіб, створення всіх необхідних умов для їх подальшого нормального життя.

На рівні законодавства Європейського Союзу поняття «соціальний забезпечення» пов'язується з діяльністю державних чи приватних організацій, спрямованою на підтримку окремих категорій осіб, соціальне становище яких погіршене певними визначеними в законах обставинами. На концептуальному та теоретичному рівні можна зробити висновок, що соціальне забезпечення – це сукупність заходів та засобів організаційного, правового та соціально-економічного характеру, що здійснюються державними та/або приватними структурами з метою забезпечення соціально безпечного існування людини як найвищої соціальної цінності та невід'ємного елемента соціального існування шляхом запобігання, змен-

шення або усунення соціальних ризиків, а також задоволення потреб людини в соціальній сфері.

Всі ці процеси мають бути забезпечені державою з урахуванням принципу верховенства права, який вимагає від законодавця встановлювати чітке, зрозуміле, однозначне, прогнозоване правове регулювання суспільних відносин для забезпечення стабільного правового становища людини, не допускати довільної відмови від взятих державою на себе зобов'язань, гарантувати належний захист правомірних (легітимних) очікувань особи (абзац дев'ятий підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 13 вересня 2023 року № 7-р(І)/2023) [6].

Процес трансформації системи соціального забезпечення ветеранів війни в Україні набирає неабиякої важливості у контексті зростаючих викликів, пов'язаних з суттєвим збільшенням кількості осіб зі статусом ветерана війни. Хоча основу правового статусу ветеранів війни складають конституційні права і свободи людини і громадянина, та все ж обсяг їх залежить від їх спеціального правового статусу. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22 жовтня 1993 № 3551-ХІІ визначає правовий статус таких осіб та забезпечує створення належних умов для їх життєзабезпечення. Особливості правового статусу ветерана війни виражаються в підставах визнання громадянина ветераном війни і в засобах їх соціальної захищеності [7].

Розглянувши чинну модель соціального забезпечення ветеранів можна визначити такі проблемні аспекти як: а) фрагментарність правового поля: відсутність єдиної нормативної політики щодо всіх категорій ветеранів; б) неадресність допомоги: пільги надаються без урахування реального стану, доходів, потреб; в) низький рівень цифровізації та бюрократизовані процедури; г) обмежена реінтеграція у цивільне життя: недостатня кількість програм з перекваліфікації, психосоціальної підтримки, адаптації.

Тому одним з напрямів трансформації державної політики соціального захисту в Україні має стати проведення комплексного аналізу поточних фінансових зобов'язань держави у соціальній сфері, наявного обсягу соціальних, пенсійних, страхових послуг і виплат, умов доступу до них, а також відповідність їх обсягу фінансовим можливостям держави. Держава (особливо в сучасних умовах воєнного стану), має переглянути діючі програми соціального захисту з позиції їх доцільності та спроможності виконання. Також необхідно встановити чіткі, прозорі і об'єктивні критерії отримання бенефіціарами права на соціальні послуги та соціальні виплати [1].

Кабінет Міністрів України затвердив важливі зміни до урядових постанов, спрямованих на удо-

сконалення системи соціального захисту ветеранів і ветеранок війни та членів їхніх родин. Зокрема, Урядом погоджено: Е-посвідчення — основний документ, що підтверджує статус ветерана війни; безперервний соціальний захист для дітей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України; уточнено строк дії посвідчень осіб з інвалідністю внаслідок війни; витяг Єдиного державного реєстру ветеранів війни (ЄДРВВ) — підстава для отримання або відновлення паперового посвідчення ветерана [9, 13].

Як вже зазначалося в Україні актуальним є питання об'єктивної обмеженості державного бюджету для виконання історично та політично створених норм законодавства щодо соціального забезпечення тієї чи іншої категорії громадян. В українському законодавстві закріплено значна кількість соціальних гарантій, які не виконуються, а соціальні виплати не виплачуються, що породжує відповідні проблеми у системі соціального захисту. Саме тому Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів розпочав роботу з напрацювання проекту Соціального кодексу України, який має містити алгоритм реалізації соціальних прав і гарантій людини і громадянина, зокрема на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, а також механізм соціального захисту громадян, які потрапили у складні життєві обставини Соціальний кодекс України має враховувати міжнародні та європейські соціальні стандарти, у тому числі стандарти права на гідний рівень життя, стандарти соціального та пенсійного забезпечення тощо [10].

Аналіз стану соціального захисту ветеранів війни в Україні показав, що варто реально розуміти соціальні проблеми ветеранів війни, їх потреби, оскільки тільки тоді можна здійснювати планування, методичне забезпечення та координацію зусиль усіх ланок державного управління. Поєднання зусиль роботи в соціальній сфері щодо соціального захисту ветеранів війни між державними органами,

громадськими організаціями, органами військового управління, органами місцевого самоврядування обов'язково забезпечать ефективну роботу у цій сфері. У даному аспекті не менш важливим є забезпечення відповідної комунікаційної роботи, роботи, спрямованої на встановлення реальної взаємодії між наведеними вище інституціями та налагодження їх ділової взаємодії, їх інтеграція до єдиної системи соціальної роботи.

Висновки. Дослідження проблем соціального захисту ветеранів війни є одним із перших кроків до розуміння необхідності вчинення подальших активних дій, спрямованих на вдосконалення соціального захисту таких осіб. Сьогодні очевидним є те, що точкові зміни, з огляду на збільшення кількості ветеранів у суспільстві, не здатні вирішити ті проблеми, які склалися в державі, а тому система потребує комплексної реорганізації за участі ветеранів та ветеранок, їхніх родин як бенефіціарів державної політики. Трансформація системи соціального забезпечення ветеранів війни є одним із ключових напрямів державної соціальної політики у воєнний та післявоєнний період. Ефективна модель повинна базуватись на принципах адресності, справедливості, цифрової доступності та гідності. Залучення самих ветеранів до формування політики є запорукою її практичності та стійкості. Таким чином, сучасні військові конфлікти стають не лише каталізатором трансформацій у соціальних державах, але й виявляють їхні слабкі місця, вимагаючи адаптації до нових реалій. Від здатності уряду ефективно реагувати на ці виклики залежить майбутня стабільність соціальних систем та довіра громадян до державних інституцій. А зміни в законодавстві, яке регулює аспекти соціального захисту, як військовослужбовців, так і ветеранів війни, що вносяться вже у період воєнних дій на території нашої держави за часту вносяться поспіхом та з метою врегулювання конкретних правовідносин, а тому часто є неефективними та швидко змінюються на нові.

ЛІТЕРАТУРА

1. Науково-практичний коментар Конституції України / за заг. ред. Стефанчука Р. О. (доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук) і Петришина О. В. (доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук). Київ: ВАІТЕ, 2023. С 108-109.
2. Холодницький А. М. Сучасний стан соціального захисту в Україні. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/233.pdf>
3. Проект Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Соціальний захист». Липень 2022 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/social-protection.pdf>
4. Рішення Конституційного суду України від 22.05.2018 № 5-п/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-18#Text>
5. Рішення Конституційного суду України від 20.06.2019 № 6-п/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-19#Text>
6. Рішення Конституційного суду України від 13.09.2023 № 7-п(І)/2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-23#Text>

7. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>
8. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96 ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Урядовий портал: Комплексні зміни для підтримки ветеранів й ветеранок, їхніх родин: Уряд схвалив низку важливих рішень. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/kompleksni-zminy-dlia-pidtrymky-veteraniv-i-veteranok-ikhnikh-rodyn-uriad-skhvalyv-nyzku-vazhlyvykh-rishen>
10. Офіційний вебпортал парламенту України. У Верховній Раді України розпочалася робота над проектом Соціального кодексу України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/224746.html>
11. Максимович Р. О. Трансформація соціальних держав внаслідок військових конфліктів. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/04/186.pdf>
12. Рішення Конституційного Суду України від 27.02.2020 №3-р/2020 (справа №1-247/2018(3393/18). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-20#Text>
13. Методичні рекомендації щодо організації роботи помічників ветерана в громаді та взаємодії з заінтересованими суб'єктами. Київ. 2024 рік. URL: <https://mva.gov.ua/storage/app/sites/1/Методичні%20рекомендації%20rekomentatsii-web-3.pdf>

REFERENCES

1. Naukovo-praktychnyi komentar Konstytutsii Ukrainy / za zah. red. Stefanchuka R. O. (doktor yurydychnykh nauk, profesor, akademik Natsionalnoi akademii pravovykh nauk) i Petryshyna O. V. (doktor yurydychnykh nauk, profesor, akademik Natsionalnoi akademii pravovykh nauk). Kyiv: VAITE, 2023. S 108-109. [in Ukrainian].
2. Kholodnitskyi A. M. Suchasnyi stan sotsialnoho zakhystu v Ukraini. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/233.pdf> [in Ukrainian].
3. Proiekt Planu vidnovlennia Ukrainy. Materialy robochoi hrupy «Sotsialnyi zakhyst». Lypen 2022 r. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/social-protection.pdf> [in Ukrainian].
4. Rishennia Konstytutsiinoho sudu Ukrainy vid 22.05.2018 № 5-r/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-18#Text> [in Ukrainian].
5. Rishennia Konstytutsiinoho sudu Ukrainy vid 20.06.2019 № 6-r/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-19#Text> [in Ukrainian].
6. Rishennia Konstytutsiinoho sudu Ukrainy vid 13.09.2023 № 7-p(I)/2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-23#Text> [in Ukrainian].
7. Zakon Ukrainy «Pro status veteraniv viiny, harantii yikh sotsialnoho zakhystu» vid 22.10.1993 № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> [in Ukrainian].
8. Konstytutsiia Ukrainy vid 28.06.1996 №254k/96 VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
9. Uriadovi portal: Kompleksni zminy dlia pidtrymky veteraniv y veteranok, yikhnikh rodyn: Uriad skhvalyv nyzku vazhlyvykh rishen. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/kompleksni-zminy-dlia-pidtrymky-veteraniv-i-veteranok-ikhnikh-rodyn-uriad-skhvalyv-nyzku-vazhlyvykh-rishen> [in Ukrainian].
10. Ofitsiyni vebportal parlamentu Ukrainy. U Verkhovnii Radi Ukrainy rozpochalasia robota nad proektom Sotsialnoho kodeksu Ukrainy. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/224746.html> [in Ukrainian].
11. Maksymovych R. O. Transformatsiia sotsialnykh derzhav vnaslidok viiskovykh konfliktiv. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/04/186.pdf> [in Ukrainian].
12. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 27.02.2020 №3-r/2020 (sprava №1-247/2018(3393/18). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-20#Text> [in Ukrainian].
13. Metodychni rekomendatsii shchodo orhanizatsii roboty pomichnykiv veterana v hromadi ta vzaiemodii z zaiinteresovanymy subiektamy. Kyiv. 2024 rik. URL: <https://mva.gov.ua/storage/app/sites/1/Metodychni%20rekomentatsii%20rekomentatsii-web-3.pdf> [in Ukrainian].

SHEVERDINA VIKTORIIA

PhD in Law, Senior Researcher, Senior Fellow of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of National Academy of Legal Sciences of Ukraine

ON THE ISSUE OF TRANSFORMATION OF THE SOCIAL PROTECTION SYSTEM FOR WAR VETERANS IN UKRAINE

Problem setting. The sphere of social protection has always been a key aspect of the formation and implementation of Ukraine's social policy. The right to social protection guaranteed by Article 46 of the Constitution of Ukraine emphasizes that Ukraine is a social state, the activities of which are aimed at ensuring the right of citizens to social protection. This right includes provision in the event of loss of working capacity, loss of breadwinner, unemployment, old age and other cases stipulated by law. The full-scale invasion of Ukraine has become a challenge for all areas of state policy, including social policy, which is aimed at supporting low-income and socially vulnerable categories of the population. In connection with the conduct of active hostilities and the introduction of martial law throughout the territory of Ukraine, a number of changes were made to the system of legislation in the field of social security for military personnel and war veterans, which have a significant impact on the content and scope of their legal status. In general, the transformation of the social security system for war veterans in Ukraine involves a set of measures aimed at improving social protection and their financial situation. This includes reviewing legislation, introducing new social services, developing a system of benefits, and adapting veterans to civilian life. The conducted study of state veteran policy on the protection of the basic constitutional rights of citizens with the status of war veterans allows us to assert that there are several options for the development of state systems of social protection for war veterans, the priority areas of which should be: a) implementing special legislation; b) ensuring the effectiveness of a special state body; c) creating a digital platform for war veterans; d) reviewing and improving all mechanisms that facilitate war veterans' access to social benefits. The relevance of the scientific study is due to the rapid increase in the number of war veterans in Ukraine and the need to provide them with decent living conditions.

Analyses of recent researches and publications. In scientific literature, the issues of social security for vulnerable categories of the population are the subject of research by many Ukrainian scientists, in particular: N. Bolotina, N. Vapnyarchuk, M. Vasyliiev, V. Kokhan, P. Rabinovych, A. Sydorenko, N. Stativka, A. O. Nazarenko, Yu. Kryvenko and others.

Article's main body is to conduct an analysis of the category of "transformation of social protection", to study the features of social protection introduced under martial law for the category of citizens with a special status - war veterans, as well as to identify problematic aspects of their legal status as subjects of social protection.

Conclusions and prospects for the development. Today it is obvious that point changes, given the increase in the number of veterans in society, are not able to solve the problems that have arisen in the state, and therefore the system requires a comprehensive reorganization with the participation of veterans and their families as beneficiaries of state policy. Transformation of the social security system for war veterans is one of the key directions of state social policy in the war and post-war period. An effective model should be based on the principles of targeting, justice, digital accessibility and dignity. Involving veterans themselves in policy formation is the key to its practicality and sustainability. Thus, modern military conflicts become not only a catalyst for transformations in social states, but also reveal their weaknesses, requiring adaptation to new realities. The future stability of social systems and citizens' trust in state institutions depend on the ability of governments to effectively respond to these challenges.

Keywords: social security, social protection, rule of law, martial law, military serviceman, war veteran, social guarantees.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Шевєрдїна В. І. До питання трансформації системи соціального захисту ветеранів війни в Україні. *Право та інновації*. 2025. № 3 (51). С. 103–108.